КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

МІЖУРЯДОВІ РЕГІОНАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

МІЖУРЯДОВІ РЕГІОНАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Затверджено Радою
Інституту міжнародних відносин

Київ
Видавничо-поліграфічний центр
"Київський університет"
2001

ББК 66.4(0)

УДК 327.7

М-43 Міжурядові регіональні організації : Навч. посібник / За ред. Б.І.Гуменюка. – К. : Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2001. – 199 с.

Авторський колектив: **С.М.Боровик** (вступ); **В.С.Бруз** (розділи I, V, VI); **Б.І.Гуменюк** (розділи II, III, IV); **А.Г.Гуменюк** (розділ VII); **Л.І.Скороход** (розділи X, XI); **Ю.С.Скороход** (розділи IX, XII); **В.М.Матвієнко** (розділи XIII, XI, XVI); **В.І.Резніченко** (розділ VIII); **В.А.Гой** (розділ XV); **К.О.Біла** (список літератури).

Порівняльний аналіз структури міжнародних відносин сьогодення і минулого однозначно свідчить про той безперечний факт, що на сучасному етапі міжнародні організації перетворилися на важливий інструмент співробітництва держав і народів, координування зусиль, врегулювання різноманітних проблем і конфліктів, забезпечення миру та безпеки. Їх роль в усіх сферах міжнародного життя є настільки істотною, що важко взагалі уявити світ без ООН, НАТО, ЄЕС, ЮНЕСКО та інших міждержавних організацій. Великою мірою роль міжнародних організацій зростає внаслідок загострення глобальних проблем, розв'язання яких не під силу окремим, навіть розвиненим країнам. Саме міжнародні організації відіграють визначальну роль як механізми об'єднання, мобілізації та координації дій у боротьбі за виживання людства.

Посібник призначений для студентів, аспірантів, фахівців з питань міжнародних відносин та зовнішньої політики.

ISBN 966-594-212-3

М 0802000000
ВПЦ "Київський університет", 2001

ISBN 966-594-212-3

© ВПЦ "Київський університет", 2001.

ЗМІСТ

ВСТУП 4

Розділ I
ТЕОРІЯ РЕГІОНАЛІЗМУ І КЛАСИФІКАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ 10

§ 1. Регіоналізм та універсалізм 10

§ 2. Статут ООН про цілі та принципи діяльності регіональних організацій 13

§ 3. Класифікація міжурядових регіональних організацій 16

Розділ II
РАДА ЄВРОПИ 18

Розділ III
ПІВНІЧНОАТЛАНТИЧНИЙ СОЮЗ 30

Розділ IV
ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ 52

Розділ V
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ (ЄС) 61

Розділ VI
ОРГАНІЗАЦІЯ З БЕЗПЕКИ І СПІВРОБІТНИЦТВА В ЄВРОПІ (ОБСЄ) 75

Розділ VII
ЦЕНТРАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКА ІНІЦІАТИВА 86

Розділ VIII
ЧОРНОМОРСЬКЕ ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО 94

Розділ IX
ЛІГА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ 105

Розділ X
ОРГАНІЗАЦІЯ ІСЛАМСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ 117

Розділ XI
РАДА СПІВРОБІТНИЦТВА АРАБСЬКИХ ДЕРЖАВ ПЕРСЬКОЇ ЗАТОКИ 126

Розділ XII
СОЮЗ АРАБСЬКОГО МАГРИБУ 138

Розділ XIII
ОРГАНІЗАЦІЯ АФРИКАНСЬКОЇ ЄДНОСТІ 148

Розділ XIV
ОРГАНІЗАЦІЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ДЕРЖАВ 156

Розділ XV
АСОЦІАЦІЯ КРАЇН ПІВДЕННО-СХІДНОЇ АЗІЇ 166

Розділ XVI
СПІВДРУЖНІСТЬ НЕЗАЛЕЖНИХ ДЕРЖАВ (СНД) 180

Додаток
Міжнародні регіональні та субрегіональні організації та органи, членом яких є Україна (станом на 1 січня 2000 року) 189

Список рекомендованої літератури 192

Розділ II

РАДА ЄВРОПИ

Суттєвою ознакою у започаткуванні та діяльності Ради Європи (РЄ) є те, що вона стала першою європейською міжурядовою організацією, яку було створено після завершення другої світової війни. Західні фахівці й політики пов'язують виникнення РЄ із заявою, з якою у жовтні 1944 р. виступив прем'єр-міністр Великої Британії У.Черчілль: "Я маю визнати, що мої думки зосереджені насамперед на Європі – колисці сучасних націй і цивілізації... Хоч це важко нині сказати, я думаю, що європейська сім'я націй може діяти одностайно під керівництвом Ради Європи...". Безперечно, що у цій заяві певною мірою знайшли відображення прагнення інших західноєвропейських лідерів об'єднати свої зусилля у повоєнному розвитку європейського континенту. Таким чином, 5 травня 1949 р. у Лондоні представниками дев'яти західноєвропейських країн – Великої Британії, Франції, Данії, Норвегії, Ірландії, Швеції, Бельгії, Люксембургу та Голландії було підписано статут Ради Європи.

Упродовж 40-80-х рр. членами Ради Європи стали ще такі країни континенту, як Туреччина і Греція (1949), Ісландія і ФРН (1950), Австрія (1956), Кіпр (1961), Швейцарія (1963), Мальта (1965), Португалія (1976), Іспанія (1977), Ліхтенштейн (1978), Сан-Маріно (1988), Фінляндія (1989), тобто ті західноєвропейські країни, які в умовах "холодної війни" та жорсткого протистояння між двома протилежними соціально-економічними системами дотримувались унікальних принципів демократії, поважали права людини, будували ринково орієнтовану економічну систему. Слід підкреслити, що навіть Іспанія і член Північноатлантичного альянсу – Португалія були прийняті до Ради Європи лише після ліквідації у цих країнах авторитарних режимів Франко і Салазара.

У середині 70-х рр. домінуючою ознакою у глобальній системі міжнародних відносин стала політика розрядки. Вона носила хитний, суперечливий характер, у часі була нетривалою, проте внесла свої суттєві корективи до післявоєнної політичної архітектури світу, зокрема, до європейської моделі безпеки. Це безпосередньо

віддзеркалювалося і на діяльності Ради Європи. Після проведення Наради з питань безпеки та співробітництва в Європі та підписання відповідних Гельсінських документів (1975) східноєвропейські, так звані соціалістичні країни, на чолі з колишнім СРСР змушені були формально переглянути деякі свої доктринальні принципи як у сфері зовнішньої, так і внутрішньої політики. Адже ці країни, підписавши Підсумковий акт Гельсінкської наради, брали на себе зобов'язання суворо дотримуватись загальновизнаних прав людини, співробітничати у гуманітарній та інших сферах, що власне, і складає серцевину діяльності Ради Європи. Однак практика засвідчила, що країни "східного блоку" фактично не збиралися виконувати свої зобов'язання. Від загальнодекларативних та пропагандистських заяв керівництва цих країн реально ні на йоту не реконструювало свої політичні системи.

"Вітром перемін" повіяло в Європі після початку у 1985 р. політики перебудови в екс-СРСР. Це дало підставу генеральному секретареві Ради Європи Мареліно Ореха вже у 1987 р. виступити із закликом за проведення курсу "мислячого європейця", за реальну конвергенцію на підставі загальновизнаних філософських цінностей між Сходом та Заходом.

Важливою віхою на шляху досягнення цієї мети стало встановлення Парламентською асамблеєю Ради Європи (ПАРЄ) у травні 1988 р. статусу "спеціально запрошеного члена". ПАРЄ прийняла рішення надати його тим країнам, які виявили зацікавленість і реально втілюють у життя положення Гельсінкського Підсумкового акту та інших документів, що були ухвалені на конференціях країн – учасниць НБСЄ. Першими такий статус із країн колишнього "східного блоку" отримали Угорщина, Польща, Югославія і Радянський Союз. І хоча цей статус не давав їм права голосу в ПАРЄ, вони могли виступати у ході пленарних дебатів і брати участь у роботі комітетів Асамблеї, не будучи при цьому повноправними членами РЄ.

Звичайно, що темпи радикальних перетворень у стосунках між РЄ та Східноєвропейськими країнами наприкінці 80-х рр. залежали насамперед від тих внутрішньо- та зовнішньополітичних змін, якими був охоплений колишній СРСР. Перебудова під лідерством М.Горбачова привела до того, що вже в квітні 1988 р. СРСР послав делегацію свого парламенту до Страсбургу. З візитом у відповідь у липні 1989 р. Москву відвідала делегація РЄ.

Після руйнування Берлінської стіни, розвалу "східного блоку", ліквідації Варшавського договору процес "повернення в Європу" східно- та центральноєвропейських країн прискорився.

З метою надання допомоги новоствореним демократичним країнам РЄ виробила наприкінці 1989 р. програму, яка дістала назву "Демосфен". В її рамках у розпорядження нових демократичних держав почали направлятися спеціалісти – консультанти у сфері демократії, прав людини і правової держави. З цією ж метою почали проводитись семінари з парламентського процесу під проводом Міжнародного інституту демократії. (Перша така конференція з теми "Новоз'явлені або відновлені демократичні режими і зміцнення демократичних інститутів та розвитку" мала місце у 1991 р.)

Цей процес почався для полегшення для нових країн колишнього соціалістичного шляху розвитку інтегрування до європейських гуманітарних цінностей на рівні Ради Європи. Адже сама ця організація охоплює за своєю статутною сутністю практично всі ключові проблеми загальноєвропейського суспільного життя (за винятком питань безпеки та оборони), виконує функції ланки сполучення між країнами Європейського Союзу (15 країн), країнами континенту, що не входять через ті чи інші причини до Союзу, та країнами Центральної й Східної Європи.

Станом на січень 2000 р. у межах РЄ діють понад 140 юридично обов'язкових європейських договорів або конвенцій, що, за підрахунками фахівців, є еквівалентним більше, ніж 25 тис. двосторонніх договорів, з яких довелось б вести переговори, якби ці конвенції не існували. Серед них найбільш відомими є Європейська конвенція з прав людини (1950 р.), Європейська культурна конвенція з прав людини (1954 р.), Європейська соціальна Хартія (1961 р.), Європейська конвенція із запобігання тортур і тілесних ушкоджень чи жорстокого поводження і приниження людської гідності тощо. Необхідно підкреслити, що завдяки їм, а також Європейському суду та Європейській комісії з прав людини Рада Європи володіє юридично-контрольним механізмом, що не має світових аналогів.

Після європейських революцій 1989 р. відносини Ради Європи з центрально-східноєвропейськими країнами почали розвиватись активно і плідно. Історичні події у цих країнах, зокрема в Україні у серпні-грудні 1991 р., дали можливість Раді Європи зробити свій внесок щодо інтеграції держав "нової демократії" до загальноєвропейської сім'ї демократичних режимів. Як зазначалося у Декларації

Гельсінкської зустрічі лідерів країн – учасниць НБСЄ (липень 1992 р.) "Виклик часу змін", Рада Європи "починає втілювати свою програму для нових демократичних режимів, відкриває двері для нових членів".

З того часу почастішали контакти між парламентами країн регіону і ПАРЄ. Делегації страсбурзької організації як спостерігачі почали стежити за проведенням парламентських виборів у НДР, Угорщині, Румунії, Чехословаччині, Болгарії, Албанії, Польщі, Хорватії, Естонії, Литві, Словенії, Латвії, Росії, Молдові, Україні (березень 1994 р.).

На засіданнях ПАРЄ визначалося, чи відповідає країна, яка подала прохання про вступ до Ради Європи, основним статутним вимогам цієї організації. Як зазначалося у Віденській декларації, наради глав держав – членів Ради Європи (жовтень 1993 р.), цей європейський політичний інститут ладен привітати вступ до своїх постійних структурих на основі принципу рівноправності демократичних держав Європи, які звільнилися від комуністичного марева. Приєднання цих країн до Ради Європи розцінюється як найважливіший фактор у процесі європейського будівництва, що грунтується на незаперечних цінностях організації.

Учасники Віденської наради на найвищому рівні знову визначили вимоги, виконання яких є загальнообов'язковими для вступу до РЄ. Цей вступ передбачає приведення країною-претендентом своїх інститутів та правової системи у відповідність до основних принципів демократії, верховенства права і поважання прав людини, а також обрання представників народу шляхом вільних і справедливих виборів на основі загального виборчого права. Вирішальними критеріями при оцінці будь-якого клопотання щодо прийняття у члени Ради Європи визначалися "гарантована свобода слова і особливо засобів масової інформації, захист національних меншин і дотримання принципів міжнародного права", а також "зобов'язання підписати Європейську конвенцію про права людини і визнати контрольний механізм конвенції в усій її повноті протягом короткого проміжку часу".

Протягом 1990-1993 рр. РЄ поповнилася новими членами: Угорщина (1990 р.), Польща (1991 р.), Болгарія (1992 р.), Естонія, Литва, Словенія, Чехія, Словаччина, Румунія (1993 р.).

Початок взаємного наближення між Україною та РЄ можна позначити груднем 1991 р., коли у результаті Всенародного референ-

думу виникла незалежна суверенна Україна, народ якої поставив перед собою завдання створити самостійну демократичну державу, де поважаються і гарантуються права й свободи особи незалежно від національних, релігійних та інших відмінностей, стверджується на практиці верховенство закону.

Процес налагодження діалогу, взаємодії та прямого співробітництва між Україною і Радою Європи проходив так само, як і зближення з Радою Європи інших східноєвропейських держав, щоправда, різними типами, які залежали від досягнень у проведенні реформ і, що найголовніше, у сфері парламентської демократії та прав людини, від готовності не тільки приймати демократичні політико-правові акти та міжнародні документи з прав людини, а й втілювати їх у життя.

18 грудня 1991 р. Міністерство закордонних справ України звернулося до Генерального секретаря Ради Європи з пропозицією провести переговори з метою визначення сфери і форм співробітництва. Відповіддю Ради Європи на це звернення стало запрошення делегації ВР України на чолі з її головою взяти участь у 43-ій спеціальній сесії ПАРЄ, що мала мати місце 1-6 лютого 1992 р. у Палаці Європи у Страсбурзі (у статусі "запрошених"). Українська делегація брала участь у спеціальних слуханнях у міжурядовому Комітеті зі зв'язків з європейськими країнами – нечленами Ради Європи, маючи на меті розпочати процес входження України до Парламентської асамблеї.

Наступним кроком у розвитку стосунків з Радою Європи став візит у квітні 1992 р. до Страсбургу на запрошення генерального секретаря Ради Європи української делегації юристів. У підготовленому Секретаріатом Ради Європи Документі "Відносини з Україною" містилися рекомендації щодо того, аби Комітет міністрів Ради Європи розглянув питання про приєднання України до цілого пакету його конвенцій – Європейської культурної конвенції, Конвенції про інформацію щодо іноземного законодавства, Конвенції про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними общинами і органами влади, Угоді щодо запобігання, захисту та надання допомоги у випадку великих природних та технологічних катастроф.

Комітету міністрів Ради також рекомендувалося розглянути можливість запрошення України як спостерігача на засідання Європейського комітету правового співробітництва, Європейського ко-

мітету з кримінальних проблем, Керівного Комітету з прав людини, Керівного комітету з питань місцевої та регіональної влади.

Для України, яка за оцінками міжнародних експертів, посідала у середині 80-х рр. 62 місце у списку країн – членів ООН за рівнем визнання міжнародних документів з прав людини, інтеграція й остаточний вступ до Ради Європи були справою непростою і досить довготривалою. Процес взаємного пристосування та адаптації пройшов низку якісних станів.

Уже у першому документі нової України – "Декларації про державний суверенітет України" від 16 липня 1990 р. було чітко заявлено про пріоритет загальнолюдських норм і міжнародного права перед нормами національного права. Підтвердженням правильності цієї лінії є прийняття українським парламентом у числі перших законодавчих актів Закону "Про дію міжнародних договорів на території України" від 10 грудня 1991 р. З метою забезпечення, зокрема, непорушності прав і свобод людини цей закон установив, що "міжнародні договори, укладені й ратифіковані Україною, становлять невід'ємну частину національного законодавства".

Важливою віхою на шляху до Ради Європи стало приєднання України до Гельсінкського процесу, учасником якого вона стала, підписавши Підсумковий акт НБСЄ, Паризьку хартію для нової Європи і Декларацію наради на найвищому рівні Гельсінкі-2 – "Виклик часу змін".

Поступово національне законодавство України почало приводитися у відповідність до міжнародних норм і стандартів, у тому числі тих, що містяться у Загальній декларації прав людини, міжнародних пактах про права людини, у підсумкових документах НБСЄ та конвенціях Ради Європи, які справедливо називають Кодексом демократії.

На сьогоднішній день Верховна Рада України прийняла понад 50 найважливіших законів та велику кількість постанов про права людини, які мають надзвичайно важливе значення для демократичних перетворень нашого суспільства. Серед них – Закони "Про реабілітацію жертв політичних репресій в Україні", "Про свободу совісті та релігійних організацій", "Про громадянство України", "Декларація прав національностей України", згідно із якою українська держава гарантує всім народам, національним групам, що мешкають на її території, однакові політичні, громадські, соціальні, економічні й культурні права, свободи релігійних переконань.

10 вересня 1992 р. у Стамбулі відбулося надзвичайне засідання вищого виконавчого органу РЄ – Комітету міністрів, яке підбило підсумки роботи зі встановлення контактів Ради Європи з державами СНД та Грузії. Учасники засідання обговорили питання розвитку співробітництва з цими країнами, здійснили обмін думками між міністрами закордонних справ країн – членів РЄ і тих країн, які звернулися до Ради Європи з проханням надати їм статус "повноправного члена" або "спеціально запрошеного".

Уже у 1992 р. Україна одержала від Комітету міністрів РЄ запрошення приєднатися до Європейської культурної конвенції, Європейської конвенції про основні принципи транскордонного співробітництва між територіальними общинами влади 1980 р., Європейської конвенції про інформацію щодо іноземного законодавства 1986 р., Часткової Угоди запобігання, захисту та надання допомоги у випадку важких природних та технологічних катастроф, у рамках якої було розроблено міжнародний проект "Система епідеміологічного спостереження і аналізу за станом здоров'я населення, яке постраждало внаслідок Чорнобильської катастрофи".

Контакти України з Радою Європи почастішали: країну почали відвідувати доповідачі та експерти різних комісій Ради Європи. Для підтримання постійних зв'язків з Радою Європи, регулярної участі у засіданнях ПАРЄ та її органах, реальної підготовки до вступу України в організацію було створено Робочу групу Верховної Ради і Державну міжнародну комісію з питань вступу України до Ради Європи.

З перших кроків України на шляху до Ради Європи представники останньої неодноразово висловлювали задоволення першими підсумками участі України у низці програм Ради Європи, роботою українських парламентарів у комітетах і комісіях із сільського господарства, економічних питань і розвитку, юридичних питань і прав людини, а також у комісії зі зв'язків з європейськими країнами – нечленами РЄ. Під час ознайомчих поїздок по Україні з метою на місці вивчити питання про дотримання прав людини та хід демократизації у державі вони зустрічались не тільки з депутатами Верховної Ради України і керівниками уряду, але й з лідерами політичних партій та рухів, представниками різних націй і конфесій, журналістами. Спостерігачі Секретаріату і Парламентської асамблеї Ради Європи, які були запрошені на перші демократичні вибори в Україні у 1994 р., відзначали, що вони у цілому проходили "спра-

ведливо і були вільними та чесними". Це забезпечило виконання однієї із найважливіших передумов для вступу України до Ради Європи, що мало місце восени 1995 р. Ставши повноправним членом Ради Європи, Україна взяла на себе ще більшу відповідальність та зобов'язання щодо дотримання прав людини, створення демократичної політичної та економічної системи згідно з європейськими стандартами.

15 вересня 1995 р. у Києві було відкрито Інформаційно-документальний центр Ради Європи на базі Української правничої фундації, а 26 вересня 1995 р. ПАРЄ ухвалила позитивний висновок щодо заявки України на вступ до Ради Європи (висновок ПАРЄ № 190 (1995)). Одним з головних факторів, що вплинув на ухвалення цього висновку, була підготовка відповідей органів державної влади України на запитальник Комітету політичних питань ПАРЄ, спільно надісланих до Страсбурга Президентом, Головою Верховної Ради та Прем'єр-міністром України. Відповіді надавали вичерпну інформацію про стан та перспективи розвитку конституційно-правових перетворень у нашій державі. Зазначений висновок ПАРЄ містить низку зобов'язань нашої країни щодо впровадження у національному законодавстві норм та стандартів РЄ. В Асамблеї нашій країні надано 12 місць. У роботі сесії ПАРЄ взяла участь делегація Верховної Ради України.

Визначною подією з погляду завершення складної та тривалої (понад три роки) процедури вступу України до РЄ стало засідання Комітету міністрів РЄ, яке відбулося 19 жовтня 1995 р. На підставі винесеного 26 вересня 1995 р. ПАРЄ висновку Комітет міністрів РЄ одностайно ухвалив резолюцію про запрошення України стати 37-м членом організації та приєднатися до її Статуту.

31 жовтня 1995 р. Верховна Рада України ухвалила Закон України про приєднання до Статуту Ради Європи.

9 листопада 1995 р. відбулася урочиста церемонія вступу України до РЄ, в якій взяла участь делегація України на чолі з Прем'єр-міністром України Є.К.Марчуком. Він передав на зберігання Генеральному секретарю РЄ Закон України про приєднання до Статуту РЄ та підписав відповідний протокол. Міністр закордонних справ України підписав від імені нашої держави Європейську конвенцію з прав людини і протокол № 11 до неї.

Вступ України до РЄ свідчить про визнання з боку європейської спільноти прогресивних політичних та економічних реформ, здійснених нашою державою за порівняно короткий термін.

Набувши членства у РЄ, Україна взяла на себе низку зобов'язань у сфері реформування чинного законодавства України на основі норм та стандартів РЄ, зокрема прийняття відповідних законів та приєднання до низки Конвенцій. При цьому РЄ готова надавати всебічну експертну допомогу. Так, 9 листопада 1995 р. Генеральний секретар РЄ Д.Таршис та член Європейської Комісії Х.Ван дер Брук підписали **Спільну програму Комісії європейських співтовариств та Ради Європи щодо реформування правової системи, місцевого самоврядування та вдосконалення системи правозастосування в Україні.** Загальний обсяг фінансування цього проекту з боку ЄС та РЄ у період з 1996 по 1997 р. становив близько 3 млн дол. США.

З метою проведення детального аналізу стану виконання цієї Спільної програми та обговорення нових спільних заходів в її рамках у березні 1996 р. і лютому 1997 р. у Києві та у червні 1998 р. у Страсбурзі відбулися засідання Керівного комітету з нагляду за виконанням згаданої Програми, до складу якого входять представники РЄ, ЄС та органів виконавчої влади України. Під час засідань представники РЄ та ЄС мали нагоду ще раз переконатись, що Україна зацікавлена у плідній співпраці, спрямованій на залучення багатого європейського досвіду до процесу реформування національного законодавства відповідно до загальних норм і стандартів, та буде і надалі наполегливо проводити відповідну політику.

З огляду на ефективність допомоги, що надається Україні у межах зазначеної спільної програми у процесі приведення законодавства у відповідність до загальноєвропейських норм та стандартів, у листопаді 1997 р. Європейською Комісією та РЄ було прийнято рішення про її подовження до 31 жовтня 1999 р.

На сесії ПАРЄ, яка проходила 23-27 вересня 1996 р., на посаду судді від України до Європейського суду з прав людини було обрано В.Г.Буткевича.

На запрошення Голови ПАРЄ Л.Фішер Президент України Л.Кучма з 22 по 23 квітня 1996 р. перебував у Страсбурзі з офіційним візитом. Під час візиту Президент України провів зустрічі з керівниками Організації та виступив на сесії ПАРЄ, де ознайомив європейських парламентарів з демократичними перетвореннями, соціально-економічним становищем у нашій державі та баченням

України подальших шляхів розвитку співробітництва між Україною та РЄ.

РЄ проводить роботу щодо вивчення проблем, з якими зіткнулася Україна на шляху демократичних перетворень, розробки відповідних рекомендацій, а також намагається залучити європейські країни до їх розв'язання. Так, 26 січня 1996 р. ПАРЄ прийняла Резолюцію 1078 (1996) про економічну ситуацію у Білорусі, Росії та Україні, в якій міститься звернення до держав Європи активізувати торговельно-економічні відносини з цими країнами, уникати протекціонізму та адаптувати програми надання їм допомогти до нових реалій. Резолюції ПАРЄ 1087 (1996) від 26 квітня 1996 р. та 1127 (1997) від 24 червня 1997 р. були присвячені проблемам ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС та уникненню подібної трагедії у майбутньому. Резолюція 1180 (1999) від 28 січня 1999 р. про економічну ситуацію у Росії та Україні була присвячена наслідкам економічної кризи у цих країнах 1998 р.

10-11 жовтня 1997 р. у Страсбурзі відбувся Другий самміт глав держав та урядів країн – членів РЄ, в якому взяла участь делегація України на чолі з Президентом України Л.Д.Кучмою. Під час цього міжнародного форуму Л.Д.Кучма висунув пропозиції щодо **подальших шляхів розвитку РЄ:**

- РЄ має підвищити свою роль у політичній сфері та сприяти запобіганню та усуненню конфліктів на континенті, оскільки на даному етапі загрозу міжнародній стабільності та безпеці у більшості випадків становлять проблеми, якими безпосередньо займається Організація, зокрема, порушення прав людини, національні та міжетнічні конфлікти, недосконаліть національних правових систем, соціальна нестабільність;
- з огляду на здобутки РЄ у міжнародно-правовій сфері за майже піввіковий період свого існування та напрямки її діяльності доцільно надати цій організації статус своєрідного правотворчого органу у системі європейських інституцій;
- РЄ має й надалі розвивати співпрацю з провідними європейськими інституціями – ЄС, ОБСЄ та НАТО;
- з огляду на демократичні та соціально-економічні реформи, що відбуваються в країнах Центральної та Східної Європи, та необхідність залучення до цих процесів РЄ, центральноєвропейський напрям має бути визначений у майбутній стратегії РЄ як пріоритетний.

На даному етапі Україна підписала всі міжнародно-правові документи, передбачені Висновком № 190 (1995), переважну більшість з них – ратифікувала. На розгляді у Верховній Раді України станом на 1 січня 2000 р. знаходяться законопроекти про ратифікацію Європейської хартії регіональних мов та мов меншин і Протокол № 6 до Європейської конвенції з прав людини щодо скасування смертної кари.

15-18 вересня 1998 р. відбувся візит в Україну доповідачів Комітету ПАРЄ з питань моніторингу Т.Келама (Естонія) та Х.Северінсен (Данія), головною метою якого є ознайомлення зі станом виконання Україною зобов'язань, взятих під час вступу до РЄ. За результатами цього візиту представники ПАРЄ мали підготувати відповідну доповідь, яку передбачалось розглянути під час першої частини сесії 1999 р. ПАРЄ (січень 1999 р.).

Під час обговорення проекту згаданої доповіді на засіданнях Комітету ПАРЄ з питань моніторингу (5 та 26 листопада 1998 р.) було прийнято рішення про її винесення на розгляд сесії ПА РЄ разом з проектами відповідних резолюції та рекомендації щодо України. У згаданих документах переважали негативні оцінки внутрішньополітичної ситуації у нашій державі. Крім того, вони не відображали повною мірою стан виконання Україною зобов'язань перед РЄ і мали упереджений та негативний характер.

27 січня 1999 р. під час січневої частини сесії 1999 р. ПАРЄ були прийняті згадані Резолюція 1179 (1999) та Рекомендація 1395 (1999) щодо дотримання Україною зобов'язань. Незважаючи на значну роботу, проведену напередодні цієї сесії всіма гілками влади України, і велику кількість поправок, внесених до цих документів у ході сесії ПАРЄ, вони переважною мірою зберегли негативне ставлення щодо України, а також містили вимогу досягти "значного прогресу" у виконанні зобов'язань перед РЄ до червневої сесії 1999 р. ПА РЄ (21-25 червня 1999 р.).

6-9 квітня 1999 р. на запрошення Голови Верховної Ради України нашу державу відвідав з офіційним візитом Голова ПАРЄ лорд Рассел-Джонстон, який зустрівся з керівництвом країни, головами Верховного та Конституційного Судів України і міністрами закордонних справ, юстиції та внутрішніх справ України. Під час згаданих зустрічей відбувся обмін думками щодо подальших шляхів розвитку відносин Україна – РЄ, дотримання зобов'язань перед РЄ і ситуації в та навколо Косово.

У ході розгляду питання про дотримання Україною зобов'язань перед Радою Європи 24 червня 1999 р. під час червневої частини сесії 1999 р. ПАРЄ були прийняті Резолюція 1194 (1999) та Рекомендація 1416 (1999). У згаданих документах увагу української сторони було акцентовано на невідкладному прийнятті рамкового документу про правову політику України у сфері захисту прав людини, рамкового документу про правову та судову реформи, нового Кримінального кодексу та нового Кримінально-процесуального кодексу, нового Цивільного кодексу та нового Цивільно-процесуального кодексу, нового закону про політичні партії, хоча новий Закон України "Про вибори народних депутатів України" вже був схвалений.

За змістом документів Україна також взяла на себе і до нинішнього часу ще не виконала зобов'язання ратифікувати протягом трьох років з моменту вступу Протокол № 6 до Європейської конвенції з прав людини щодо скасування смертної кари. Крім того, Україна не виконала своє зобов'язання ратифікувати протягом одного року з моменту вступу до Європейської хартії регіональних мов та мов меншин.

18-19 жовтня 1999 р. відбувся офіційний візит в Україну Голови Комітету міністрів Ради Європи Х.Асгрімссона та Генерального секретаря РЄ В.Швіммера. У ході зустрічей Х.Асгрімссон та В.Швіммер обговорили питання дотримання Україною зобов'язань перед РЄ та перспективи співробітництва України з РЄ. Х.Асгрімссон і В.Швіммер відзначили позитивні тенденції у розбудові демократичного суспільства в Україні та підкреслити, що РЄ буде надавати всіляку допомогу нашій державі на шляху демократичних перетворень.

Таким чином, зі вступом до Ради Європи, відносини України з іншими європейськими державами набули принципово нового змісту. Він характеризується більш тісним співробітництвом у розв'язанні широкого кола проблем не тільки Європейського, а й світового значення, зокрема щодо вироблення загальноєвропейської системи безпеки, розв'язанні косівської проблеми, налагоджування плідних стосунків між парламентами Європи та Нового Світу.